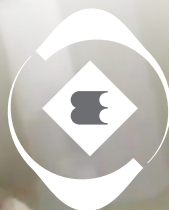

Либерален Преглед

Годишник
2015 (част 1)

ЕКСТАЗ

**Списание „Либерален преглед“
Годишник-2015
(част 1)**

ЕКСТАЗ
Берлин, 2015

Тази електронна книга ви се предоставя при условията на лиценз за **„Криейтив Комънс - Признание - Некомерсиално - Без производни“ версия 2.5** (CC-BY-NC-ND version 2.5).

(Всички преводи, доколкото не е указано друго, са направени от издателя на списанието.)

Съдържание

Списък на авторите	11
Януари 2015	13
<i>Светът не се разпада на парчета</i> Автор(и): Стивън Пинкър, Андрю Мак.	14
<i>Летописният разказ на поп Методи Драгинов</i> Автор(и): Илия Тодоров	26
<i>Поклони се, ако можеш</i> Автор(и): Златко Енев	61
<i>Българският разказ за падането под османска власт</i> <i>исторически канон без месианистичен мит</i> Автор(и): Десислава Лилова	65
<i>Корицата на „Шарли“</i> Автор(и): Пол Бърман	93
<i>Две мнения за сатирата</i> Автори: Тим Паркс, Адам Гопник	108
<i>Мисловната полиция</i> Автор(и): Пол Бърман	122
<i>Изгубеното в превода на либерализма</i> Автор(и): Даниел Смилов	133
<i>Ангела Меркел се изправя пред руския мечок</i> <i>в битката за Европа</i> Автор(и): Тимъти Гартън Аш	140
<i>Животът не е честен</i> Автор(и): Златко Ангелов	145
<i>Явлението ДПС – 25 години по-късно!</i> Автор(и): Аспарух Панов	172
<i>Момчето, което живя</i> Автор(и): Кристофър Хитчинс	190

<i>За мястото на интелектуалците в българския живот</i>	
Автор(и): Златко Енев	196
<i>Подаръците на 1989 година</i>	
Автор(и): Александър Везенков, Копринка Червенкова, Христо Буцев	227
<i>Урок от „Шарли Ебдо“, който трябва да научим</i>	
Автор(и): Руслан Трад	241
<i>Измеренията на свободата и правата на човека</i>	
Автор(и): Мюмюн Тахир	257
<i>Две мнения за свободата на словото</i>	
Автор(и): Теодора Димова, Евгений Дайнов	273
<i>Когато медиите говорят с половин уста</i>	
Автор(и): Юлиана Методиева	302
<i>Je suis Шарли? Малко късно</i>	
Автор(и): Кенан Малик	320
<i>Свобода и компетентност</i>	
Автор(и): Златко Ангелов	324
<i>Елена и корените на злото</i>	
Автор(и): Светлозар Василев	349
<i>И отново за ролята на „историята“</i>	
Автор(и): Златко Енев	353
Февруари 2015	370
<i>Тероризъм и политическа коректност</i>	
Автор(и): Димитър Камбуров	371
<i>Гърция и гърците в новите български учебници по история</i>	
Автор(и): София Вури	389
<i>Два вида реч</i>	
Автор(и): Адам Гопник	404
<i>Новият европейски безпорядък</i>	
Автор(и): Иван Кръстев, Марк Леонард	415

<i>Израел: алтернативата</i>	
Автор(и): Тони Джуд	451
<i>Франция в пламъци</i>	
Автор(и): Марк Лайла	463
<i>За „андрешковското“ отношение към историята</i>	
Автор(и): Златко Енев	483
<i>Краят на електронната книга</i>	
Автор(и): Милена Цветкова	514
<i>Ние имаме важна роля на Балканите. Ще я изиграем ли най-сетне?</i>	
Автор(и): Аспарух Панов	530
<i>„Маргиналия“ помогна на берлинската ни диаспора да стане общество</i>	
Автор(и): Юлиана Методиева	538
<i>ДС – табу, еуфория, страх</i>	
Автор(и): Диана Иванова	545
<i>Защо не съм Шарли</i>	
Автор(и): Евгения Иванова	557
<i>Копенхаген, слово и насилие</i>	
Автор(и): Флеминг Роуз, Боб Манкоф	580
<i>Злощастният Франкенщайн, тоест Алеко Константинов, наречен Щастливцеа</i>	
Автор(и): Митко Новков	593
<i>Безименно</i>	
Автор(и): Александра Джандева	637
<i>„Дякон Левски“ или напразните усилия на любовта народна</i>	
Автор(и): Марин Трошанов	640
<i>Тоталитаризмът вътре в нас</i>	
Автор(и): Диана Иванова	651
<i>Политическите пороци на обществото преди 100 години и днес</i>	
Автор(и): Аспарух Панов	657

<i>Минев, Мандела, Хитлер</i>	
Автор(и): Петър Добрев, Жана Цонева	661
<i>Стереотипизираният поглед</i>	
<i>на съвременните руски масмедии към Украйна</i>	
Автор(и): Иван Симеонов	690
Март 2015	702
<i>Македония във водовъртежа на Втората световна война</i>	
Автор(и): Йоанис Колиопулос	703
<i>Бъдещото минало:</i>	
<i>монументалните паметници на съвременен Берлин</i>	
Автор(и): Лейла Пийкок	750
<i>Еврейската история не е само Холокост.</i>	
<i>Най-после един музей, който разбира това...</i>	
Автор(и): Джеймс Маколи	765
<i>За новата европейска мемориална култура –</i>	
<i>и задачите, които тя поставя пред нас</i>	
Автор(и): Златко Енев	769
<i>„Първата жертва“</i>	
<i>Австрийският жертвен мит и неговите трансформации</i>	
<i>във Втората република</i>	
Автор(и): Хайдемари Уул	780
<i>Анхиало, 1906: Политическата икономия на един етнически</i>	
<i>конфликт</i>	
Автор(и): Румен Аврамов	801
<i>Светът на Оруел</i>	
Автор(и): Робърт Бътлър	907
<i>Нашите майки, нашите бащи</i>	
Автор(и): Юлиана Методиева	920
<i>За Нелсън Мандела и неговите български интерпретации</i>	
Автор(и): Златко Енев	940

<i>Противоречивият полски Оскар</i>	
Автор(и): Филип Мазурчак.....	974
<i>Три иронийки на нехайника Дечко, подпомогнати от честития Кръстьо</i>	
Автор(и): Митко Новков	980
<i>Път към Босфора ли? Не, не съм от тях...</i>	
Автор(и): Евдокия Борисова	1000
<i>„Да се наредят 50 хиляди пред някоя джамия...“</i>	
Автор(и): Иван Бедров	1016
<i>Защо лявото е в криза</i>	
Автор(и): Даниел Смилов	1020
<i>Разгромът на опозицията и нейните овластени лидери след 9-ти септември 1944г.</i>	
Автор(и): Антон Гицов	1028
<i>Левиятан, или смърт в Сицилия</i>	
Автор(и): Стоян Гяуров.....	1034
<i>Рамазан – месец на благодат и спасение</i>	
Автор(и): Ибрахим Карахасан-Чънар	1043
<i>Потушаването на въстанието в Драма, 1941 г.</i>	
Автор(и): Георги Даскалов.....	1049
<i>Вътрешно-гръцкият поглед към кризата</i>	
Автор(и): Екехард Крафт	1118
<i>Анна Немцова: Виждала съм много поръчкови убийства</i>	
Автор(и): Невена Борисова, Анна Немцова	1122
<i>Изrael трябва да разплете своя етнически мит</i>	
Автор(и): Тони Джуд	1129
<i>Национално-формирацията процес в Османската и Хабсбургска империи</i>	
Автор(и): Мирослав Хрох	1145

Април 2015	1156
<i>Спомени за българската окупация на източна Македония: три поколения</i>	
Автор(и): Ксатнипи Котзагеорги-Зимари и Тасос Хаджианастасиу	1157
<i>Да изтръгнеш душите на хората.</i>	
<i>За една книга върху т. нар. „Възродителен процес“</i>	
Автор(и): Емил Коен	1197
<i>Кръстовете на Аушвиц</i>	
Автор(и): Женевиев Зубржицки	1213
<i>Целувки за дучето</i>	
Автор(и): Ричард Дж. Еванс	1227
<i>Руският задгробен живот на „Charlie Hebdo“</i>	
Автор(и): Николай Митрохин	1239
<i>Обратната страна на победата</i>	
Автор(и): Тони Николов	1253
<i>Етгар Керет, предизвикателят...</i>	
Автор(и): Етгар Керет, Софи Луис	1264
<i>Уелбек на живо</i>	
Автор(и): Джеймс Ласдан	1275
<i>Паметта за изтриване</i>	
Автор(и): Павел Янчев	1280
<i>Ще си върне ли либерализмът ключовата роля в европейската политика?</i>	
Автор(и): Аспарух Панов	1295
<i>Борхес и бог</i>	
Автор(и): Хорхе Луис Борхес, Освалдо Ферари	1312
<i>Три дни в Малайзия</i>	
Автор(и): Елена Мечка	1317
<i>„Достойно ест“</i>	
Автор(и): Мими Михайлова	1323

<i>Величието на Гюнтер Грас</i>	
Автор(и): Салман Рушди	1330
<i>За религията и образованието</i>	
Автор(и): Любомир Калудов	1333
<i>Как се освободих от библиотеката на моя тъст</i>	
Автор(и): Джеймс Уд	1354
<i>Кърт Вонегът: след кланицата</i>	
Автор(и): Мартин Еймис	1366
<i>Изгубената История</i>	
Автор(и): Евгения Иванова	1380

Списък на авторите

А

Аврамов, Румен **801**
Ангелов, Златко **145, 324**

Б

Бедров, Иван **1016**
Борисова, Евдокия **1000**
Борисова, Невена **1122**
Борхес, Хорхе Луис **1312**
Буцев, Христо **227**
Бърман, Пол **93, 122**
Бътлър, Робърт **907**

В

Василев, Светлозар **349**
Везенков, Александър **227**
Вури, София **389**

Г

Гартън Аш, Тимъти **140**
Гицов, Антон **1028**
Гопник, Адам **108, 404**
Гяуров, Стоян **1034**

Д

Дайнов, Евгений **273**
Даскалов, Георги **1049**
Джандева, Александра **637**
Джуд, Тони **451, 1129**
Димова, Теодора **273**
Добрев, Петър **661**

Е

Еванс, Ричард Дж. **1227**

Еймис, Мартин **1366**
Енев, Златко **61, 196, 353, 483, 769, 940**

З

Зубржицки, Женевиер **1213**

И

Иванова, Диана **545, 651**
Иванова, Евгения **557, 1380**

К

Калудов, Любомир **1333**
Камбуров, Димитър **371**
Карахасан-Чънар, Ибрахим **1043**
Керет, Етгар **1264**
Коен, Емил **1197**
Колиопулос, Йоанис **703**
Котзагеорги-Зимари, Ксатнипи **1157**
Крафт, Екехард **1118**
Кръстев, Иван **415**

Л

Лайла, Марк **463**
Ласдан, Джеймс **1275**
Леонард, Марк **415**
Лилова, Десислава **65**
Луис, Софи **1264**

М

Мазурчак, Филип **974**
Мак, Андрю **14**
Маколи, Джеймс **765**
Малик, Кенан **320**
Манкоф, Боб **580**

Методиева, Юлиана **302, 538, 920**
Мечка, Елена **1317**
Митрохин, Николай **1239**
Михайлова, Мими **1323**

Н

Немцова, Анна **1122**
Николов, Тони **1253**
Новков, Митко **593, 980**

П

Панов, Аспарух **172, 530, 657, 1295**
Паркс, Тим **108**
Пийкок, Лейла **750**
Пинкър, Стивън **14**

Р

Роуз, Флеминг **580**
Рушди, Салман **1330**

С

Симеонов, Иван **690**
Смилов, Даниел **133, 1020**

Т

Тахир, Мюмюн **257**

Тодоров, Илия **26**
Трад, Руслан **241**
Трошанов, Марин **640**

У

Уд, Джеймс **1354**
Уул, Хайдемари **780**

Ф

Ферари, Освалдо **1312**

Х

Хаджианастасиу, Тасос **1157**
Хитчинс, Кристофър **190**
Хрох, Мирослав **1145**

Ц

Цветкова, Милена **514**
Цонева, Жана **661**

Ч

Червенкова, Копринка **227**

Я

Янчев, Павел **1280**

Януари 2015

Светът не се разпада на парчета Автор(и): Стивън Пинкър, Андрю Мак

Днес е добро време човек да бъде песимист. ИДИЛ, Крим, Донецк, Газа, Бирма, Ебола, престрелки в училищата, изнасилвания в студентските градчета, атлети, пребиващи жените си, полицаи-убийци – кой би могъл да избегне усещането, че всичко наоколо се разпада на парчета, че центърът не може да издържа повече на натиска? Миналата година Мартин Демпси, председател на Обединения комитет на началник-щабовете, [свидетелства пред една от комисиите на Сената](#), че светът днес е „по-опасен от всякога“. Миналата есен [Майкъл Игнатиеф пък писа](#) за „тектоничните плочи на един световен ред, които се разбутват пред вулканичния натиск на насилието и омразата“. Преди два месеца колумнистът на *Ню Йорк Таймс* [Роджър Коен се оплака](#), „Много хора, с които разговарям, и то не само на вечеря, още никога не са се чувствали толкова несигурни по отношение състоянието на света... В момента всички търсят някой, който отново да възплъти надеждата за света“.

Колкото и обезпокоителни да са последните заглавия в пресата, тези жалби се нуждаят от малко по-внимателно разглеждане. Трудно е да се повярва, че днес се намираме в по-голяма опасност отколкото по времето на двете световни войни или периодичните атомно-подплатени сблъсъци от времето на Студената война, многобройните конфликти в Африка и Азия, коствали милиони човешки животи, или пък осемгодишната война между Иран и Ирак, която заплашваше да прекрати доставките на петрол откъм Персийския залив и да осакати световната икономика.

Как бихме могли да получим една по-малко пресилена оценка за състоянието на света? Със сигурност не от ежедневната журналистика. Новините касаят нещата, които се случват, а не такива, които не се случват. Никога няма да видим репортер, който да каже пред камерата, „Ето ни тук, излъчваме от една страна, в която не избухна война“ – или град, който не е бил бомбардиран, или училище, в което не е имало престрел-

ка. Докато насилието не е изчезнало от лицето на света, винаги ще има достатъчно инциденти, с които да се запълват вечерните новини. И тъй като човешкият ум преценява вероятностите според лекотата, с която може да си припомни съответни примери, потребителите на новини винаги ще бъдат измъчвани от усещането, че живеят в опасни времена. Още повече, когато милиарди смартфони превръщат една пета от населението на Земята в криминални репортери и военни кореспонденти.

Ето защо ние не трябва да позволяваме да бъдем подведени от безразборността. Кое се оплаква от „анексиите, обезглавяванията [и] епидемиите“ от последната година, но със сигурност този сбор от бедствия е проста случайност. Патогените и човешката глупост са вечен фон на живота и е статистически сигурно, че дебнещите нещастия няма да се разпределят равномерно във времето, а често ще се припокриват. Да се придава прекалено голямо значение на тези натрупвания означава човек да се поддаде на примитивно мислене, да се живее в свят на уроци и космически конспирации.

И накрая, трябва да внимаваме със степените на величина. Някои категории на насилието, като престрелки в състояние на амок и терористически атаки, са приковаващи драми но (извън зоните на война) те убиват сравнително малко хора. Всеки ден „обикновените“ убийства отнемат животите на един и половина повече пъти американци отколкото загинаха в [клането в началното училище „Санди Хук“](#). И, както посочва [политологът Джон Мюлер](#), през повечето години, неща като ужилвания от пчели, сблъсъци с елени, подпалвания на пижами и други ежедневни аварии, убиват много повече американци от терористките атаки.

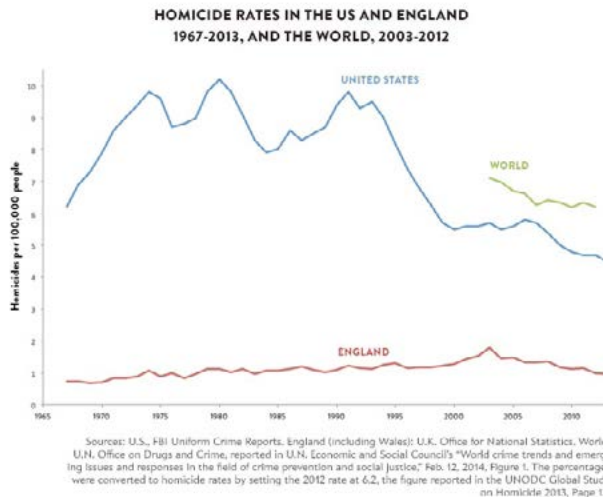
Единственият разумен начин да се оцени състоянието на света е *да се брои*. Колко действителни актове на насилие са се случили, в сравнение с броя на предлагащите се възможности? Покачва ли се този брой или спада? Както казваше Бил Клинтън, „Следвайте линиите на тенденциите, а не онези на заглавията“. Ще видим, че линиите на тенденциите са по-окуражаващи, отколкото би могъл да предположи някой наркоман на новините.

Разбира се, да се преброяват трупове и да се сравняват отметките от различни времена и места може и да изглежда доста бездушно, сякаш по този начин се омаловажават трагедиите на жертвите от по-малко насилствени десетилетия и региони. Но количествено настроеният ум всъщност е морално просветеният. Той третира всеки човешки живот

като притежаващ една и съща стойност, вместо да привилегирова хората, които се намират по-близо до нас или са по-фотогенични. И той поддържа надеждата, че ние можем да идентифицираме причините на насилието, и в резултат да прилагаме мерки, от които може да се очаква да го намалят. Нека да разгледаме основните категории насилие по ред.

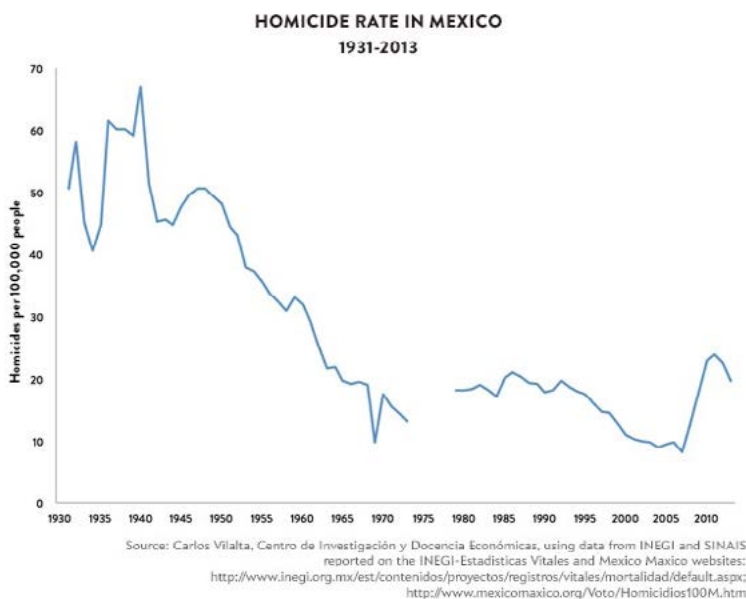
Убийства

По цял свят в резултат от полицейско насилие умират около 10 пъти повече хора, отколкото в резултат на война. И в повечето места по света количеството на убийствата спада. Големият американски спад в нивата на насилие от 1990-те, който беше се забавил в началото на новия век, се поднови в 2006 и, противно на обичайната мъдрост, според която трудните времена водят до насилие, продължи право през времето на рецесията от 2008 година, до настоящия момент.

В Англия, Канада и повечето други индустриализирани страни, нивата на насилие също спадат през изминалото десетилетие. Сред 88-те страни, предлагащи надеждни данни, в 67 насилието спада през последните 15 години. И макар че за целия свят данни има само за това хилядолетие, и сред тях има множество героични предположения относно страни, които са статистически дезертъори, тенденцията изглежда също е надолу, от 7,1 убийства на 100,000 души през 2003 до 6,2 през 2012.

Глобалните средни стойности, разбира се, прикриват множество региони с ужасяващи нива на убийства, особено в Латинска Америка и под-сахарска Африка. Но дори и в тези горещи зони е лесно човек да бъде подведен от заглавията. Например кървавите, предизвикани от търговията с дрога, убийства в някои части от Мексико, които могат да създадат впечатлението, че страната е изпаднала в хобсово беззаконие. Но линията от диаграмата опровергава това впечатление по два начина:

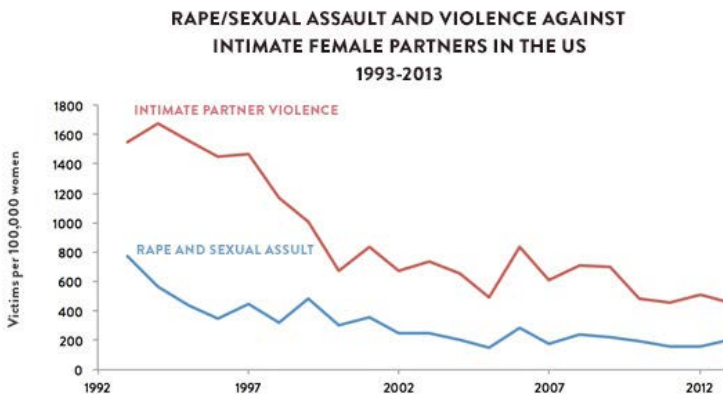

Първият от тях е, че шипът от 21-ви век не може да премахне масивното *намаляване* на нивата на убийства в Мексико, започнало през 1940-те години, което е сравнимо със съответните намалявания, през които са преминали в по-ранни векове Европа и Съединените щати. Другият е, че онова, което се изкачва, често и спада. Нивата на мексиканските убийства са се понижали и в двете предидущи години (**включително и едно почти 90-процентно намаляване** в провинцията Хуарес от 2010 до 2012), а в множество други опасни региони са се получили значителни преобръщания на тенденцията, включително и Боготá, Колумбия (петкратно намаление в течение на две десетилетия), Меделин, Колумбия (**надолу с 85 процента за две десетилетия**), Сао Паоло (**надолу със 70 процента за десет години**), бедните квартали на Рио де Жанейро (**почти две**

трети намаление за четири години), Русия (надолу с 46 процента за шест години) и Южна Африка (смаляване наполовина от 1995 до 2011). Мнозина криминалисти считат, че едно намаляване на глобалното насилие с около 50 процента през следващите три десетилетия е постижима цел за следващия кръг от [Целите за развитие на хилядолетието](#).

Насилие над жени

Интензивните медийни представления на различни актове на насилие над жени създават впечатлението, че се наблюдава повишаване на този вид насилие. Но наблюденията на щатското Бюро за юридически статистики (които успяват да надхитрят проблема за не-съобщаването на такива случаи в полицията), показват точно обратното: нивата на изнасилвания или сексуални атаки и насилие срещу интимни партньори спадат в течение на десетилетия и в момента са с една четвърт по-малко в сравнение с най-високите нива от миналото. Разбира се, прекалено много от тези отвратителни престъпления все още се случват, но въпреки това трябва да се чувстваме окуражени от факта, че повишената загриженост от насилието срещу жените не е просто празно морализаторстване, а е донесла видим прогрес – и че продължаването на тази загриженост може да доведе до още по-голям прогрес.

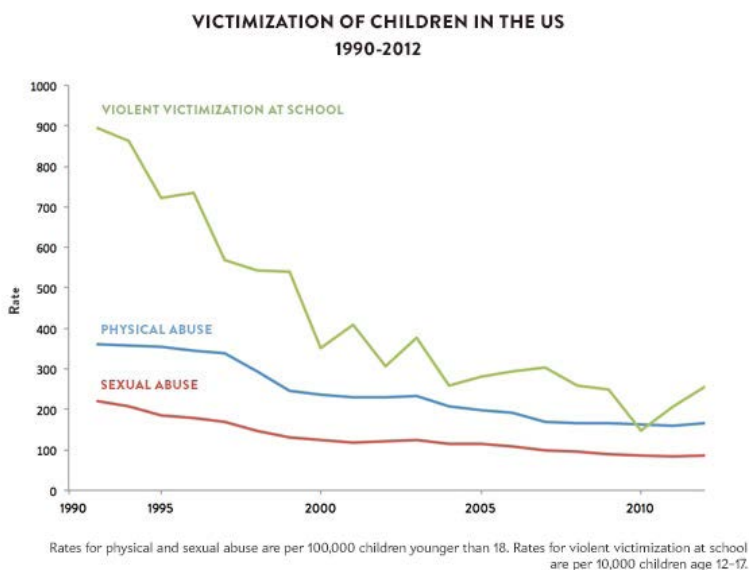

Source: Bureau of Justice Statistics (bjs.gov), using the National Crime Victimization Survey Victimization Analysis Tool

Насилие срещу деца

Подобна история може да се разкаже и при децата. Непрестанните медийни репортажи за престрелки в училища, отвлечения, училищна тирания (bullying), сексуално и физическо насилие, със сигурност създават впечатлението, че децата живеят във все по-опасни времена. Но данните показват една по-друга картина: в днешни дни децата се намират в далеч по-голяма сигурност отколкото в миналото. В един [преглед](#) на литературата върху насилието над деца в Съединените щати, публикувано по-рано тази година, социологът Дейвид Финкелор и колегите му съобщават: „От 50-те изследвани тенденции се наблюдават значителни намаления в 27 и никакви значителни увеличения между 2003 и 2011. Намаленията са особено значителни при откритите нападения, училищната тирания и сексуалните престъпления“.

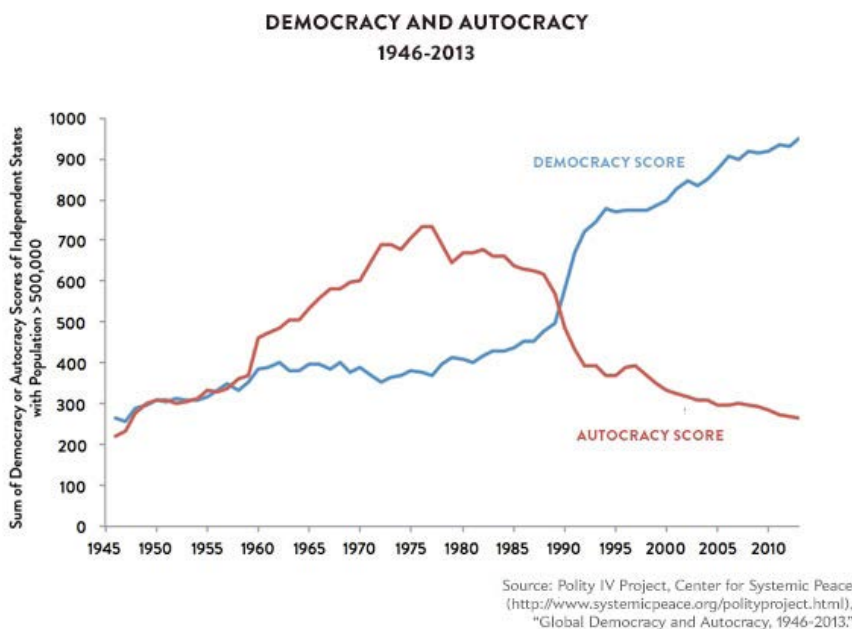
Подобни тенденции се наблюдават и при други индустриализирани страни, а международните заявления направиха от престъпленията срещу деца световна грижа.

Sources: Physical and sexual abuse, National Child Abuse and Neglect Data System, analyzed by David Finkelhor, 2014, in "Trends in Child Welfare," Presentation at the Carsey Institute Policy Series, March 31, 2014. Victimization at school, Bureau of Justice Statistics (bjs.gov), using the National Crime Victimization Survey Victimization Analysis Tool.

Демократизация

През 1975 Даниел Патрик Мойнихан се оплаква, че „либералната демокрация по американски модел все повече се приближава до положението на монархията от 19 век: все още държаща се на ниво форма на управление, която упорства в съществуването си на определени места... но просто няма значение по отношение на бъдещето“. Мойнихан беше социолог и песимизмът му е бил подплатен от цифрите на неговото време: един все по-увеличаващ се брой страни тогава са били ръководени от комунистически, фашистки, военни и други диктатори. Но песимизмът му се е оказал преждевременен, последван от вълна на демократизации, започнали много скоро след като той е написал тъжното си послание. Днешните песимисти, които настояват, че бъдещето принадлежи на авторитарния капитализъм в Русия и Китай, не могат да се похвалят с подобно познаване на данните. Според данни от проекта Polity IV например, степента на разпространение на демокрации и автокрации сред страните по света показва, че устремът към демокрация е намалял в последно време, но показва реални признаци на преобръщане на тенденцията.

Демокрацията се оказва по-жизнеспособна, отколкото допускат противниците ѝ. По-голямата част от страните по света днес са демократични, и това се отнася не само до богатите монолитни културни от Европа, Северна Америка и Източна Азия. Правителствата, които са по-скоро демократични, отколкото не ([от степен 6 или по-високо според скалата на проекта Polity IV](#), която се движи от -10 до 10) са здраво укрепени в повечето части от Латинска Америка, в цъфтящо-мултиетническа Индия, в ислямска Турция, Малайзия и Индонезия, както и в 14 страни от под-сахарска Африка. Дори и автократиите от Русия и Китай, които почти не показват признаци на скорошна либерализация, са несравнимо по-малко репресивни в сравнение с режимите на Сталин, Брежнев и Мао.

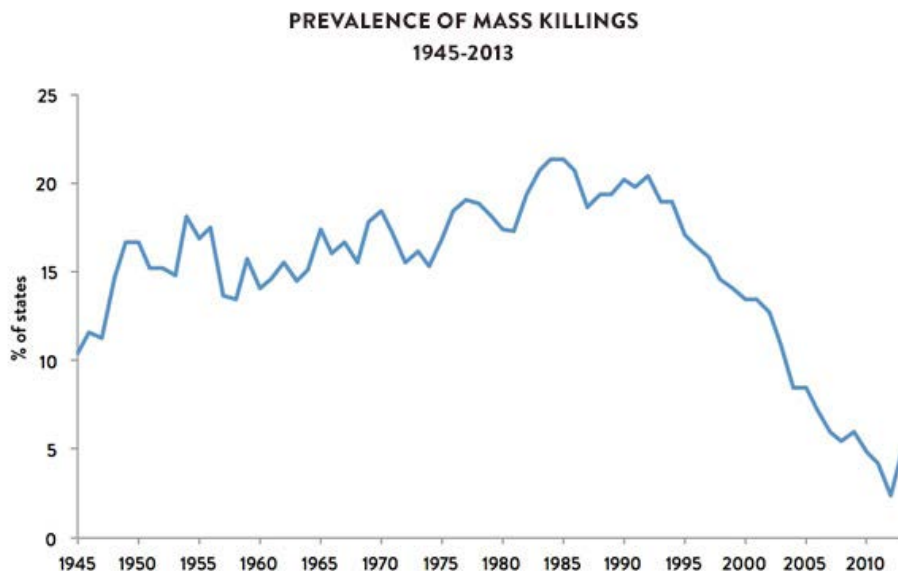
Геноцид и други форми на масови убийства на цивилни граждани

Скорошните кланета на не-ислямски малцинства, извършени от ИДИЛ, заедно с продължаващите убийства на цивилни граждани в Сирия, Ирак и централна Африка, оформиха един наратив, според който светът не е научил нищо от Холокоста и геноцидите продължават с неотслабваща сила. Но дори и най-ужасяващите събития от настоящето трябва да се поставят в историческа перспектива, ако и само за да бъдат идентифицирани и елиминирани силите, водещи до масови убийства. И макар че значението на думата *геноцид* е твърде неясно, за да може да бъде подложено на обективен анализ, геноцидите спадат към по-обширната категория на „едностранчиво насилие“ или „масови убийства на несражаващи се цивилни граждани“, а няколко историци и социолози са изчислили техните траектории в хода на времето. Цифрите са неточни и често оспорвани, но общите тенденции са ясни и последователни във всички набори от данни.

По всякакви мащаби днешният свят в никакъв случай не е дори приблизително толкова геноциден, колкото е бил по време на апогея на насилие от 1940-те, когато нацистки, съветски и японски масови убийства, плюс нападения върху мирни населения от страна на всички участници във Втората световна война, са довели до цивилна смъртност от около 350 на 100,000 годишно. Сталин и Мао поддържат глобалната степен между 75 и 150 през ранните 1960, а оттогава насам тя спада постоянно, макар че тенденцията е прекъсвана от временни възходя-

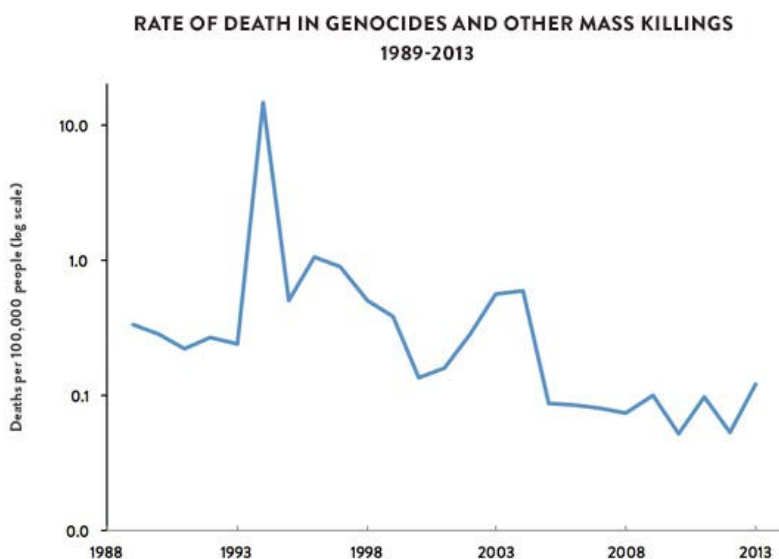
щи линии на смъртност в **Биафра** (1966–1970; 200,000 смъртни случая), Судан (1983–2002; 500,000), Ангола (1875–2002; 1 милион), Руанда (1994; 500,000) и Босна (1992–1995; 200,000). (**Всички тези оценки** са на Центъра за системен мир). Тези цифри трябва да се имат пред вид когато четем за настоящите ужаси в Ирак (2003–2014; 150,000 смъртни случая) и Сирия (2011–2014; 150,000) и ги интерпретираме като признаци за надигане на нова мрачна ера. Нито пък трагичните обезглавявания и разпъвания на кръст, извършвани от Ислямската държава, са нещо исторически необичайно. Множество следвоенни геноциди са били съпроводжани от показни актове на мъчения и осакатявания. Основната разлика е, че в по-ранни времена те не са били излъчвани по социалните медии.

Развойните линии на геноцидите и другите видове убийства на цивилни граждани за щастие сочат рязко надолу. След постоянни покачвания по време на Студената война до 1992, броят на държавите, извършващи или подпомагащи масови убийства е спаднал рязко, макар тази тенденция че е последвана от малък скоросен подем, който ще разгледаме след малко.

Source: Early Warning Project, <https://cpgearlywarning.wordpress.com/>; Ulfelder, Jay and Valentino, Benjamin, "Assessing Risks of State-Sponsored Mass Killing" (Feb. 1, 2008). Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1703426> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1703426>

Броят на цивилните лица, убити в тези кланета, също е спаднал. **Надеждни данни**, събрани от **Програмата за събиране на данни за конфликти „Упсала“** (UCDP), съществуват само за последните 25 години, и този период е толкова доминиран от Руандския геноцид, че една обичайна диаграма изглежда като висок шип, стърчащ между гънките на раздърпан килим. Но когато изследваме графиката чрез използване на логаритмична скала, то става видимо, че около 2013 нивата на убийства сред цивилното население са спаднали е една степен на величина в сравнение със средата на 1990-те, и с две степени на величина От времето на Руанда.

Source: Uppsala Conflict Data Program One-Sided Violence Dataset, http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/datasets/ucdp_one-sided_violence_dataset/. World population figures from the U.S. Census Bureau, http://www.census.gov/population/international/data/worldpop/table_population.php.

[...]

Светът не се разпада на парчета. Видовете насилие, от които са заплашени повечето хора – убийства, изнасилвания, побоища, насилие над деца – спадат стабилно в по-голямата част от света. Авторитаризмът отстъпва пред демокрацията. Междудържавните войни – далеч най-разрушителният от всички видове конфликти – са почти на изчезване. Покачването на броя и смъртността в граждански войни от 2010 насам

е ограничено, дребно в сравнение с намаляването, което го предшества и вероятността то да ескалира е сравнително слаба.

В предишни времена сме били многократно предупреждавани срещу настъпваща тежка орис в най-различни форми: съветска инвазия в Западна Европа, поредица от комунистически победи в югоизточна Азия, реваншизъм в обединена Германия, изгряващо слънце в Япония, ежеседмични атаки с мащабите на 11 септември и т. н.

Защо все пак светът винаги изглежда „по-опасен от всякога преди“ – в същото време, в което все по-големи части от човечеството живеят в мир и умират от старост?

Прекалено голяма част от представите ни за света идват от една подвеждаща формула на журналистическите репортажи. Репортерите правят пищни представяния на неща като въоръжени конфликти, експлозии и (компютърни) вирусни атаки, пропускат да отбележат колко слабо представителни всички тези неща са за общата картина и очевидно пренебрегват факта, че немалка част от тези репортажи започват живота си като скалъпвания. Към това се добавя и шумотевицата, създавана от „експерти“ с корисни интереси в подсилването на впечатлението за всеобщ хаос: генерали, политици, служители в сферата на сигурността, морални активисти. Говорещите глави по кабелните телевизии бърборят непрестанно за тези събития, отчаяно борещи се срещу спадането на зрителските си квоти. Вестникарските колумнисти пък инструкират читателите си какви точно емоции да изпитват.

Но има и по-добър начин за разбиране на света. Коментаторите биха могли да се образуват малко по-добре исторически – не като претърсват някоя енциклопедия за поредния цитат от Клаузевиц, а като представят събитията от близкото минало, които биха поставили събитията от настоящето в един по-разумен контекст. Освен това те биха могли да сравнят резултатите от различните статистически бази данни по въпросите на насилието, които в наши дни са на разстояние от само няколко щраквания с мишката.

Една умонагласа за състоянието на света, подплатена чрез реални данни, има множество предимства. Тя би калибрирала националните и международните ни реакции според реалната величина на опасностите, които ни очакват. Тя би намалила публичното влияние на терористите, училищните убийци, снимачите на обезглавявания и други импреса-

риа на насилието. Тя дори би могла да отслаби усещането за приближаваща орис и да пробуди отново надеждата за целия свят.

[Източник](#)

Стивън Пинкър (род. 1954), е психолог в Харвардския университет и автор на редица популярни книги. Пинкър пише редица научни и популярни трудове за езика и когнитивните науки. Предмет на изследванията му са неправилните глаголи и езиковото развитие при децата (вж. усвояване на езици). Пинкър е привърженик на еволюционната психология и подкрепя възгледите на Чомски за езика, като развитие на инстинкт в еволюционния процес.

Коментари (1)

- 07-01-2015|[pinker](#)
wishful thinking... unfortunately